

Ústav translatologie FFUK v Praze

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Mario Vargas Llosa v českých překladech

Autorka: **Bc. Eliška Krausová**

Vedoucí práce: **PhDr. Anežka Charvátová**

Eliška Krausová v úvodu ke své diplomové práci s poměrně obecným názvem Mario Vargas Llosa v českých překladech uvádí, že jejím cílem je „podat komplexní obraz Vargase Llosy v českém kontextu a ukázat si, jak bylo k autorovi různými překladateli přistupováno“. Tento cíl se autorka pokouší naplnit ve dvou tematicky i metodologicky odlišných částech – zaprvé v kapitole 3, která přináší přehled českých překladů tohoto peruánského autora doplněný o informace z paratextů, a za druhé v kapitole 4, která je věnována translatologické analýze překladu románu *Smrt v Andách*, kde autorka sleduje kvalitu překladu s ohledem na různé jazykové roviny a dále hledá odpověď na otázku, nakolik autorka překladu vycházela z anglické verze. Už z tohoto přehledu dílčích témat a výzkumných cílů je zřejmé, že jejich důkladné zpracování by si vyžádalo větší prostor, než jaký odpovídá obvyklému rozsahu diplomové práce.

Před dvě translatologicky orientované kapitoly autorka zařazuje ještě literárněvědnou studii o životě a díle Vargase –Llosy. Ačkoli i zde autorka na malém prostoru rozvíjí několik dalších různých podtémat, považují tuto kapitolu z nejnadařilejší – zřejmě proto, že autorka z velké části vychází především z esejů a dalších textů samotného Vargase Llosy a daří se jí vybrat to nejzásadnější, nejvýstižnější.

Poměrně zásadním nedostatkem práce je v podstatě úplná absence teoreticko-metodických východisek, zejména v případě části věnované recepci. To je zřejmě i důvod, proč jsou výzkumné otázky formulovány velmi vágně a celá tato kapitola je poměrně povrchní a nepřiliš systematická – jedná se v podstatě o chronologický výčet překladů doplněný citacemi z paratextů, včetně zveřejněných recenzí, rozhovorů s překladateli, atd. Výběr těchto citací působí poněkud nahodile, autorka je podrobněji neanalyzuje a ani se je nepokouší mezi sebou nějak usouvztažnit (například z hlediska přístupu k překladu různých opakujících se jevů ve Vargas Llosově díle, požadavků a výhrad vznášených ze strany kritiků atd.). Přesto je tento chronologický přehled svým způsobem cenný, včetně úvodního grafu ilustrujícího počty překladů vydaných v průběhu času (opět bez další interpretace autorky), a může dobře posloužit jako opora například pro další výzkum překladu latinskoamerické literatury do češtiny. Podobnou praktickou využitelnost mají medailonky překladatelů.

Kapitola věnovaná translatologické analýze překladu románu *Smrt v Andách* porízeného Alenou Šimkovou je patrně nejslabší částí práce, navzdory tomu, že obsahuje skromný pokus o teoretický úvod, ve kterém autorka odkazuje na Jiřího Levého a Antona Popoviče. V empirické části této kapitoly autorka vyvrací „podezření“, že byl překlad ovlivněn již existující anglickou verzí. Tento závěr je správný a dobře podložený, chybí však zdůvodnění, proč autorka věnuje pozornost právě této otázce a proč si z relativně dlouhého seznamu českých překladů děl Vargase Llosy vybrala k podrobné analýze právě tento. Hlavním cílem analýzy je posouzení kvality tohoto překladu, kterou autorka a priori hodnotí jako ne zcela optimální, což dokládá na příkladech řešení. K tomu autorka uvádí: „V

první části budeme text analyzovat z hlediska lexika, v druhé části z hlediska stylu a ve třetí se podíváme na práci překladatelky s mateřským jazykem.“ Toto rozdělení však není příliš přesvědčivé, protože v příkladech tyto roviny nejsou odlišeny, navíc „práce s mateřským jazykem“ se logický prolíná všemi rovinami překladu. Do značné míry problematické jsou i zvolené příklady, které diplomantka kriticky hodnotí – nejméně v polovině případů se domnívám, že kritika není tak docela oprávněná (týká se např. převodu výrazů *bajito*, *serrano* – český výraz horal podle mě významově odpovídá, *basura*, vulgarismů *la gran puta*, *una puta mierda*; i některých případů změn hranic mezi větami). U všech příkladů je uvedena i anglická verze, kterou ale autorka v analýze v podstatě nijak nereflakuje. Zajímavé by bylo zaměřit se také na otázku, do jaké míry jsou nedostatky a nekonzistentnosti v překladu i v textu na přebalu knihy důsledkem ne zcela vyhovujícího přístupu nakladatelství Volvox Globator.

Jazykové zpracování práce je solidní, ačkoli odpovídá spíše publicistickému než odbornému stylu (stejně jako výběr informací), práce obsahuje nepříliš velký počet technických nedostatků a překlepů, rozpačitě však působí překlepy v příkladech (včetně anglických). Poslední výhrada se týká práce s bibliografií – seznam použité literatury obsahuje řadu položek, na které autorka v samotném textu neodkazuje (3 x Eco, Kalivodová, Todorov, Vidmanová...), a dále přílohy se soupisem vydaných českých překladů, kde by stálo za to uvést název originálu a jméno překladatele.

Témata k diskusi: V závěru práce autorka mimo jiné uvádí: „Ukázali jsme si, jak byl autor vnímán před revolucí v roce 1989 a po ní,“ nicméně explicitní odpověď v práci nenacházím, diplomantka by ji tedy mohla načrtnout v průběhu obhajoby. Dále by se mohla podrobněji vyjádřit k otázce převodu vulgarismů, které uvádí v příkladech na straně 57, ale podrobněji nerozebírá.

Práce jako celek obsahuje řadu zajímavých postřehů a faktografických údajů, chybí jí však jasná a teoreticky podložená koncepce a do značné míry i interpretace výsledků empirického výzkumu. S ohledem na výše uvedené práci doporučuji k obhajobě a předběžně navrhuji hodnocení **velmi dobře**, konečná známka bude stanovena na základě průběhu obhajoby.

V Praze dne 14. 6. 2021

PhDr. Vanda Obdržálková, Ph.D.
oponent